

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί θεσπίσεως πλαισίου για κοινοτική δράση στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (Οδηγία για τη θαλάσσια στρατηγική)

COM(2005) 505 τελικό — 2005/0211 (COD)

(2006/C 185/04)

Στις 29 Νοεμβρίου 2005 και σύμφωνα με το άρθρο 175 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Μαρτίου 2006 με βάση εισηγητική έκθεση της κας SANCHEZ MIGUEL.

Κατά την 426^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 20^{ης} και 21^{ης} Απριλίου 2006 (συνεδρίαση της 20^{ης} Απριλίου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 137 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση οδηγίας, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο της θεματικής στρατηγικής για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, διότι κατανοεί ότι μπορεί να ολοκληρώσει και να συντονίσει ορισμένα από τα ήδη υφιστάμενα νομικά μέσα, ιδίως όσον αφορά τη μεθοδολογία παρέμβασης στο περιβάλλον, που είναι παρόμοια με εκείνη που καθιερώνεται στην οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα (ΟΠΥ).

1.2 Παρ' όλα αυτά, υιοθετούμε κριτική στάση και πιστεύουμε ότι η πρόταση οδηγίας είναι αναγκαία, αλλά όχι επαρκής: η κατάσταση των θαλασσών και των ωκεανών μας είναι τόσο υποβαθμισμένη, ώστε θα χρειάζονταν μέτρα περισσότερο δεσμευτικού χαρακτήρα προκειμένου να εξασφαλιστεί η εφαρμογή και ο έλεγχος της συμμόρφωσης με τα ήδη υφιστάμενα. Επιπλέον, η πρόταση δεν αποτελεί ολοκληρωμένη παρέμβαση στην κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος: γι' αυτό, πιστεύουμε ότι μια οδηγία-πλαίσιο θα εκπλήρωνε καλύτερα τον στόχο της, ενσωματώνοντας και στη συνέχεια αναπτύσσοντας τις πτυχές που εδώ δεν εξετάζονται σε αρκετή έκταση και βάθος.

1.3 Με τη μη πρόβλεψη νέων νομοθετικών και διαχειριστικών μέτρων και με την αξιοποίηση των ήδη υπαρχόντων, η πρόταση αποφεύγει την επιβολή νέων χρηματοδοτικών δαπανών και, προπαντός, περισσότερης γραφειοκρατίας στα κράτη μέλη, διατηρεί όμως τα προβλεπόμενα συστήματα συμμετοχής και διαβούλευσης με το κοινό και με τα εμπλεκόμενα μέρη, που είναι πολύ σημαντικά για τη μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στα περιβαλλοντικά ζητήματα.

1.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να διατυπώσει ορισμένες συστάσεις τις οποίες θεωρεί απαραίτητες για τη βελτίωση του περιεχομένου του προτεινόμενου μέτρου, προκειμένου να μπορέσει η Επιτροπή να λάβει υπόψη τη συμβολή μας ως προερχόμενη από εμπλεκόμενο τμήμα της κοινωνίας των πολιτών.

1.4.1 Κατά πρώτον, είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί και να ενισχυθεί ο ρόλος συντονισμού και ελέγχου της Επιτροπής σε σχέση με τις περιφερειακές αρχές που θα αξιολογούν και θα προγραμματίζουν τους στόχους και τα μέτρα εφαρμογής στο θαλάσσιο περιβάλλον της αρμοδιότητάς τους, ώστε να υπάρχει εναρμόνιση και ισορροπία των δράσεων σε όλες τις παράκτιες περιφέρειες, καθότι δεν πρέπει να ξεχνάμε τον διασυνοριακό χαρακτήρα των

θαλασσών και των ωκεανών μας. Ο κεντρικός συντονισμός θα επιτρέψει την ανάπτυξη κοινοτικής δράσης στις τρίτες χώρες, όπου αυτό είναι εφικτό και, ειδικότερα, σε εκείνες με τις οποίες μας συνδέουν διεθνείς συμφωνίες.

1.4.2 Στους ορισμούς, οι οποίοι προσδιορίζονται με βάση γενικούς παράγοντες ποιοτικής περιγραφής, και ιδιαίτερα στον ορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, θεωρούμε απαραίτητο να συμπεριληφθούν και ποσοτικοί παράγοντες, όπως έγινε για τα εσωτερικά ύδατα στην ΟΠΥ, διότι η καλή κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποσότητα. Οι περιβαλλοντικοί στόχοι θα πρέπει να είναι τουλάχιστον εκείνοι που αναφέρονται στην ανακοίνωση, όπως επισημαίνουμε στο σημείο 5.5, διότι η διατήρηση μιας τόσο γενικής μορφής όσο στην πρόταση οδηγίας ενδέχεται να εμποδίσει την πλήρη αποτελεσματικότητά τους.

1.4.3 Όσον αφορά τον προσδιορισμό των ειδικών περιοχών, οι οποίες χαρακτηρίζονται τέτοιες λόγω της αδυναμίας τους να επιτύχουν τους περιβαλλοντικούς στόχους, η ασάφεια της διατύπωσης ενδέχεται να προξενήσει καταχρήσεις κατά την εφαρμογή της: γι' αυτό, προτείνουμε να προσδιοριστούν με πλήρη σαφήνεια και ακρίβεια οι λόγοι του χαρακτηρισμού των περιοχών αυτών ως ειδικών, όπως και οι διαδικασίες έγκρισής τους από την Επιτροπή.

1.5 Τέλος, επισημαίνουμε δύο θέματα που είναι πολύ σημαντικά για την επίτευξη των προτεινόμενων στόχων. Το πρώτο αφορά την άμεση εφαρμογή όλων των μέτρων που έχουν θεσπιστεί στο παρελθόν και έχουν αντίκτυπο στο θαλάσσιο περιβάλλον, όπως εκείνα που απορρέουν από τις δέσμες ERIKA I, II και III και ιδιαίτερα εκείνα που αφορούν τους λιμένες καταφυγής, το διευρωπαϊκό δίκτυο παρακολούθησης της θαλάσσιας κυκλοφορίας, τη θέσπιση του συστήματος ελέγχου των κρατών για τη νηολόγηση των σκαφών, τη διερεύνηση και απογραφή των αποβλήτων (όπως οι βόμβες ή τα δοχεία με ραδιενεργά υλικά) κλπ.

1.5.1 Το δεύτερο θέμα που πρέπει να υπενθυμιστεί και να εφαρμοστεί αφορά την έρευνα στο θαλάσσιο περιβάλλον: με την αύξηση και τη βελτίωση των σχετικών γνώσεων, θα μπορέσουν να προσδιοριστούν σαφέστερα οι στόχοι και να εφαρμοστούν τα απαραίτητα προγράμματα μέτρων για την αποκατάσταση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Προς τούτο, απαιτείται μεγαλύτερη συμμετοχή στα ευρωπαϊκά προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα.

2. Αιτιολόγηση

2.1 Η Επιτροπή δημοσίευσε το 2002 μία ανακοίνωση ⁽¹⁾ σχετικά με τη θέσπιση στρατηγικής για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος από περιβαλλοντική άποψη, με στόχο την προαγωγή της αειφόρου χρήσης των θαλασσών και τη διατήρηση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων — στην ανακοίνωση αυτή βασίζεται η υπό εξέταση πρόταση οδηγίας. Το 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον έκανε ήδη αναφορά στην ανάγκη θέσπισης των μέσων για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και τόνιζε ότι ο στόχος της προαγωγής της αειφόρου χρήσης των ευρωπαϊκών θαλασσών και ωκεανών δεν επιτυγχάνεται με μεμονωμένες πολιτικές. Κατέστη εμφανής η ανάγκη επείγουσας ανάληψης δράσης, αφού πολλοί από τους προβλεπόμενους κινδύνους που επισημαίνονταν στο 6ο Πρόγραμμα-Πλαίσιο έγιναν πραγματικότητα με μια δριμύτητα που ξεπερνά ακόμα και τις χειρότερες προβλέψεις ⁽²⁾.

2.2 Η στρατηγική που προτεινόταν στην προαναφερθείσα ανακοίνωση βασιζόταν στην εκτίμηση της κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Ευρώπης, το οποίο υφίσταται σοβαρή επιδείνωση λόγω των συνδυασμένων επιπτώσεων της αλλαγής του κλίματος, της ρύπανσης των θαλασσών από επικίνδυνες ουσίες, της εμπορικής αλιείας, του ευτροφισμού και ενός πρόσθετου κινδύνου, της εισαγωγής αλλοχθόνων ειδών στις θάλασσές μας. Αν προσθέσουμε σε αυτά και ορισμένα άλλα εμπόδια θεσμικής φύσεως, όπως η αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών στα χωρικά τους ύδατα, η ύπαρξη διεθνών συμβάσεων στις οποίες μετέχουν και τρίτες χώρες και η δυσκολία εφαρμογής και ελέγχου πολλών συμφωνιών σε παγκόσμιο επίπεδο ⁽³⁾, βλέπουμε πόσο αναγκαίο είναι να εφαρμοστεί σ' αυτή η στρατηγική, παρ' όλα τα διαπιστωθέντα εμπόδια.

2.3 Πιο πρόσφατα και την ίδια ημερομηνία με την εξεταζόμενη πρόταση οδηγίας, δημοσιεύθηκε μία άλλη ανακοίνωση ⁽⁴⁾, για την οποία δεν έχει ζητηθεί γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ και στην οποία εξαγγέλλεται η επικείμενη δημοσίευση Πράσινης Βίβλου σχετικά με τη στρατηγική για το θαλάσσιο περιβάλλον. Πιστεύουμε ότι η Επιτροπή θα πρέπει να λάβει υπόψη της το περιεχόμενο και τις παρατηρήσεις των γνωμοδοτήσεών μας και ο καλύτερος τρόπος να επιτευχθεί αυτό είναι να πραγματοποιηθεί νέα διαβούλευση, στην οποία θα ενσωματωθούν οι γνώσεις και οι απόψεις μας για τις πολιτικές που επιδρούν στο θαλάσσιο περιβάλλον (αλιεία, μεταφορές, υδρογονάνθρακες κλπ.). Η ΕΟΚΕ, ως εκπρόσωπος της κοινωνίας των πολιτών, ενδιαφέρεται να εκφράσει την άποψή της.

3. Σύνοψη των προτάσεων

3.1 Η στρατηγική για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος στηρίζεται, για την εφαρμογή

⁽¹⁾ COM(2002) 539 τελικό — Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Προς μια στρατηγική για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος

⁽²⁾ Για εκτενέστερη εξέταση, βλ. τη γνωμοδότηση ΕΕ C 133 της 6.6.2003 για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - Προς μια στρατηγική για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος» (εισηγήτρια: η κα Maria Candelas Sánchez Miguel).

⁽³⁾ Στα συμπεράσματα της Διάσκεψης Κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ (26 Αυγούστου — 4 Σεπτεμβρίου 2002), στα κεφάλαια I-IV, περιλαμβάνονται συμφωνίες για τους ωκεανούς και τις θάλασσες, την αλιεία, τη θαλάσσια ρύπανση και την έρευνα. ΕΕ C 133 της 6.6.2003.

⁽⁴⁾ COM(2005) 505 τελικό της 14.10.2005

της, σε ένα μέσο το οποίο περιέχεται στην πρόταση οδηγίας που εξετάζουμε. Λαμβάνει επίσης υπόψη τις διεθνείς συμβάσεις, ιδίως εκείνες που έχουν συνάψει η Επιτροπή και τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών ⁽⁵⁾, καθώς και τις περιφερειακές συμβάσεις ⁽⁶⁾ και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτές, στην εκπλήρωση των οποίων αναμένεται να χρησιμεύσει η παρούσα οδηγία.

3.2 Η πρόταση οδηγίας χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια. Το πρώτο περιλαμβάνει τις γενικές διατάξεις, στις οποίες ορίζονται το θέμα (άρθρο 1), το πεδίο εφαρμογής (άρθρο 2), οι θαλάσσιες περιφέρειες και υποπεριφέρειες (άρθρο 3), οι θαλάσσιες στρατηγικές (άρθρο 4), οι κανόνες για τον συντονισμό και τη συνεργασία των κρατών μελών (άρθρο 5), καθώς και οι αρμόδιες αρχές (άρθρο 6).

3.3 Από το πρώτο αυτό μέρος αξίζει να υπογραμμιστεί το περιεχόμενο του άρθρου 4 σχετικά με τη θαλάσσια στρατηγική που θα πρέπει να χαράξουν τα κράτη μέλη για κάθε θαλάσσια περιφέρεια και η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής στοιχεία:

- την αρχική εκτίμηση της περιβαλλοντικής κατάστασης των υδάτων και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων,
- τον καθορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης αυτών των υδάτων,
- τη θέσπιση περιβαλλοντικών στόχων,
- την κατάρτιση και υλοποίηση προγράμματος παρακολούθησης αυτών των στόχων.

Θα πρέπει, επίσης, να συνοδεύεται από ένα πρόγραμμα μέτρων, το οποίο θα καταρτιστεί το αργότερο έως το 2016, με στόχο την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλασσών και των ωκεανών.

3.4 Στο δεύτερο και στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι θαλάσσιες στρατηγικές: το δεύτερο αφορά τους κανόνες για την προετοιμασία τους και το τρίτο τα προγράμματα μέτρων.

3.4.1 Τα μέτρα για την **προετοιμασία των θαλάσσιων στρατηγικών** βασίζονται στην υποχρέωση των κρατών μελών να διενεργήσουν μια αρχική εκτίμηση των θαλάσσιων υδάτων τους (άρθρο 7), η οποία πρέπει να περιλαμβάνει διάφορα στοιχεία, μεταξύ των οποίων υπογραμμίζεται η οικονομική και κοινωνική ανάλυση της χρήσης τους και το κόστος της υποβάθμισής τους. Καθορίζεται η έννοια της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης (άρθρο 8 και παράρτημα II), θεσπίζονται οι περιβαλλοντικοί στόχοι (άρθρο 9 και παράρτημα III) και, τέλος, προσδιορίζεται ο τρόπος διαμόρφωσης των προγραμμάτων παρακολούθησης (άρθρο 10 και παραρτήματα II και IV) και η διαδικασία έγκρισής τους (άρθρο 11).

⁽⁵⁾ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), που εγκρίθηκε με την απόφαση 98/392/ΕΚ του Συμβουλίου, της 23ης Μαρτίου 1998.

⁽⁶⁾ Σύμβαση για την Προστασία του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος της Περιοχής της Βαλτικής Θάλασσας (απόφαση 94/157/ΕΚ), Σύμβαση για την Προστασία του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος του Βορειοανατολικού Ατλαντικού (απόφαση 98/249/ΕΚ) και Σύμβαση για την Προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη Ρύπανση (απόφαση 77/585/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε το 1995).

3.4.2 Στο τρίτο κεφάλαιο ρυθμίζονται τα **προγράμματα μέτρων** που πρέπει να καταρτίσουν τα κράτη μέλη για κάθε θαλάσσια περιφέρεια της δικαιοδοσίας τους (άρθρο 12 και παράρτημα V) με βάση την αρχική τους εκτίμηση, για να εξασφαλίσουν την καλή περιβαλλοντική τους κατάσταση. Τα προγράμματα αυτά πρέπει να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή (άρθρο 14) προς έγκριση (άρθρο 15). Προβλέπονται, επίσης, μέτρα ad hoc για τις ειδικές περιοχές (άρθρο 13).

3.5 Το τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τους κανόνες για την επικαιροποίηση των στρατηγικών για τις διάφορες θαλάσσιες περιφέρειες (άρθρο 16) και την υποχρέωση δημοσίευσης ενδιάμεσων εκθέσεων κάθε τρία χρόνια (άρθρο 17). Αξίζει να μνημονευθεί ιδιαίτερα το περιεχόμενο του άρθρου 18, όπου θεσπίζονται οι κανόνες για τη δημόσια διαβούλευση και την ενημέρωση του κοινού, σύμφωνα με την οδηγία 2003/35/ΕΚ. Προβλέπεται, ακόμη, η υποχρέωση της Επιτροπής να δημοσιεύει εκθέσεις αξιολόγησης σχετικά με τα αποτελέσματα της εφαρμογής της οδηγίας (άρθρο 19) και να επανεξετάσει το περιεχόμενο της 15 έτη μετά την έναρξη ισχύος της.

3.6 Το πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο περιλαμβάνει τις τεχνικές διατάξεις, με ιδιαίτερη αναφορά στα συνοδευτικά παραρτήματα (άρθρο 21) και στην επιτροπή που θα επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε αυτό το καθήκον (άρθρο 22).

4. Παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση

4.1 Η παρούσα πρόταση οδηγίας πρέπει να συσχετιστεί με την προαναφερθείσα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Προς μια στρατηγική για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος» (για αναλυτικότερη εξέταση, βλ. τη γνωμοδότηση CESE 578/2003 σχετικά με αυτή την ανακοίνωση). Οι σημαντικότερες διαπιστώσεις που διατυπώνονται στην ανακοίνωση είναι οι εξής:

- οι μεμονωμένες πολιτικές των κρατών μελών για τις κοινοτικές θαλάσσιες δεν παράγουν τα επιθυμητά αποτελέσματα βελτίωσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Αντιθέτως, η κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος σταδιακά επιδεινώνεται·
- τα κράτη δεν παρακολουθούν αποτελεσματικά την κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων·
- η επιστημονική γνώση του θαλάσσιου περιβάλλοντος είναι ανεπαρκής και απαιτούνται μεγαλύτερες ερευνητικές προσπάθειες·
- ο προσδιορισμός των στοιχείων και των στόχων της αναγκαίας στρατηγικής για την προστασία και την αποκατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος είναι ικανοποιητικός και αντιστοιχεί σε 23 δυνατές δράσεις.

4.2 Στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ διατυπώνονταν οι εξής παρατηρήσεις:

- α) η ανακοίνωση αποτελεί ένα βήμα προόδου προς την έναρξη των δράσεων για την προστασία και την αποκατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος,

β) ωστόσο, χρειάζεται μια σαφής και αποτελεσματική μεθοδολογία παρέμβασης, παρόμοια με τη μεθοδολογία που προβλέπεται στην οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα,

γ) η μεθοδολογία αυτή, η οποία θα βασίζεται στα οικοσυστήματα, θα πρέπει να περιλαμβάνει ορισμό της «καλής κατάστασης των υδάτων», γεωγραφική οριοθέτηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, προσδιορισμό των κριτηρίων και των μηχανισμών συντονισμού των αρχών κλπ.

4.3 Από την άποψη αυτή, η πρόταση οδηγίας ενσωματώνει σημαντικές συστάσεις της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ, ερμηνευοντάς τις με συγκεκριμένο τρόπο, και καθιερώνει μια μεθοδολογία παρέμβασης παρόμοια με εκείνη που περιέχεται στην ΟΠΥ, αλλά με σημαντικές διαφορές όσον αφορά τον ρόλο της Επιτροπής και των κρατών μελών και τη διάρθρωση των διάφορων στοιχείων της, χωρίς να εξηγούνται επαρκώς ούτε οι λόγοι ούτε η χρησιμότητα αυτών των διαφορών, προπαντός τη στιγμή που υπάρχουν σοβαρές αντιφάσεις, για παράδειγμα:

α) ανάμεσα στην αποτελεσματικότητα των μεμονωμένων πολιτικών και του κοινοτικού πλαισίου, η οποία διαπιστώνεται στην ανακοίνωση, και στη διατήρηση αυτού του συστήματος δράσης στη νέα πρόταση οδηγίας,

β) ανάμεσα στον εξαντλητικό προσδιορισμό των στοιχείων, των στόχων και των δράσεων στην ανακοίνωση και στη μερική μόνο αντιστοιχία τους με την παρούσα πρόταση οδηγίας.

4.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί την παρούσα πρόταση οδηγίας:

α) αναγκαία, αλλά όχι επαρκή για την αποκατάσταση και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος που ενδιαφέρει την Ευρωπαϊκή Ένωση και το οποίο υπερβαίνει τα θαλάσσια ύδατα της δικαιοδοσίας της,

β) μία καλή αφετηρία, η οποία πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω σε ορισμένες σημαντικές της πτυχές,

γ) μη ολοκληρωμένη, οπότε θα πρέπει να αναπτυχθούν εκ των υστέρων και να ενσωματωθούν στην πρόταση και άλλα στοιχεία, ώστε να διαμορφωθεί πραγματικά μια οδηγία-πλαίσιο με την απαιτούμενη εμβέλεια και βάθος.

4.5 Η εφαρμογή της οδηγίας επαφίεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στα κράτη μέλη, ενώ η Επιτροπή προσανατολίζει τις δράσεις, ενημερώνεται από τα κράτη και εγκρίνει ή απορρίπτει «κατ' αναλογία» τους ορισμούς της περιβαλλοντικής κατάστασης, τους περιβαλλοντικούς στόχους και δείκτες, το σχέδιο παρακολούθησης και το πρόγραμμα μέτρων για τις ειδικές περιοχές.

4.6 Δεν παράγονται νέα νομοθετικά ή διαχειριστικά μέσα, αλλά χρησιμοποιούνται τα ήδη υπάρχοντα στο κοινοτικό πλαίσιο και στις διεθνείς συμφωνίες που έχει συνάψει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.7 Διευκρινίζεται ο τρόπος συμμετοχής του κοινού και των εμπλεκόμενων μερών μέσω των κρατών μελών.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Από την πείρα από την παρέμβαση και την εφαρμογή πιο φιλόδοξων ευρωπαϊκών ρυθμίσεων στα κράτη μέλη (οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα, οδηγία για την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης) προκύπτει ότι η Επιτροπή πρέπει να διαδραματίσει ενεργό ρόλο, όχι μόνο στην εποπτεία, αλλά και στον συντονισμό και τη συγκέντρωση των δραστηριοτήτων στήριξης των κρατών, με σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα πρέπει να συγκροτήσει και να προεδρεύει ενός φόρουμ των αρμόδιων αρχών ανά θαλάσσια περιφέρεια και υποπεριφέρεια, στο οποίο θα συμμετέχουν τα εμπλεκόμενα μέρη, επιστημονικά ιδρύματα με αναγνωρισμένο κύρος στον τομέα και οι αρμόδιες αρχές για την αλιευτική πολιτική και για τα ραδιονουκείδια.

5.2 Εξάλλου, η πρόταση οδηγίας, επιπλέον των απαιτήσεων που θεσπίζει όσον αφορά την κοινοποίηση και την έγκριση των σχεδίων για την αρχική εκτίμηση, την καλή περιβαλλοντική κατάσταση, τους περιβαλλοντικούς στόχους, το πρόγραμμα παρακολούθησης και το πρόγραμμα μέτρων (συμπεριλαμβανομένων των ad hoc μέτρων για τις ειδικές περιοχές), θα έπρεπε να προβλέπει συγκεκριμένη διαδικασία δράσης και συγκεκριμένη προθεσμία αντίδρασης σε ενδεχόμενες απορρίψεις. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να προβλέπει συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών και του κοινού γενικά, καθώς και επαρκή κίνητρα.

5.3 Τα περιεχόμενα της αρχικής εκτίμησης περιγράφονται στο παράρτημα II. Στον πίνακα με την επικεφαλίδα «Πιέσεις και αντίκτυπος» θα έπρεπε, σύμφωνα με την ανακοίνωση που είχε δημοσιευθεί πριν από αυτή την πρόταση οδηγίας, να προσδιοριστούν τα ανθρωπογενή αίτια αυτών των πιέσεων και των επιπτώσεων και να συσχετιστούν με αυτές, όπως και με τα στοιχεία και τους στόχους της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, προκειμένου να καθιερωθεί η κατάλληλη σύνδεση με τις δράσεις και τις πολιτικές της στρατηγικής.

5.4 Ο καθορισμός τόσο της «καλής περιβαλλοντικής κατάστασης» όσο και της «επικρατούσας περιβαλλοντικής κατάστασης» γίνεται βάσει γενικών χαρακτηριστικών, κριτηρίων και προτύπων «ποιοτικής περιγραφής». Θα έπρεπε να συμπεριληφθούν και ποσοτικά χαρακτηριστικά, αφού για την περιγραφή ορισμένων συνιστωσών που περιλαμβάνονται τόσο στην αρχική εκτίμηση όσο και στην καλή περιβαλλοντική κατάσταση χρειάζονται οπωσδήποτε τέτοια χαρακτηριστικά. Επίσης, για την παρακολούθηση των συνιστωσών που περιλαμβάνονται στα προγράμματα παρακολούθησης (π.χ. πυκνότητα του φυτοπλαγκτού), απαιτούνται ποσοτικά σημεία αναφοράς.

5.5 Οι περιβαλλοντικοί στόχοι ορίζονται στο άρθρο 9 και στο παράρτημα III με υπερβολικά γενικά κριτήρια. Θα ήταν σκόπιμο να προσδιοριστούν τα ελάχιστα στοιχεία και στόχοι που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, στα οποία θα πρέπει να συγκαταλέγονται τουλάχιστον τα περιεχόμενα της ανακοίνωσης του 2002 και συγκεκριμένα:

- η υποβάθμιση της βιοποικιλότητας και η καταστροφή οικοτόπων,
- οι επικίνδυνες ουσίες,
- ο ευτροφισμός,

- τα ραδιονουκείδια,
- η χρόνια ρύπανση από πετρέλαιο,
- τα απόβλητα και τα απορρίμματα,
- οι θαλάσσιες μεταφορές,
- η υγεία και το περιβάλλον,
- η αλλαγή του κλίματος.

5.6 Το πρόγραμμα μέτρων (άρθρο 12, παράρτημα IV) πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα μέτρα υποχρεωτικής εφαρμογής σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, ιδίως εκείνη που αφορά τα παράκτια ύδατα, το πρόγραμμα δράσης των οποίων προσπαθεί να αποτρέψει τις ζημιές από τις διάφορες πηγές ρύπανσης που απαριθμούνται στο προηγούμενο σημείο. Πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τα μέτρα υποχρεωτικής εφαρμογής σύμφωνα με τις διεθνείς συμφωνίες και συμβάσεις και τα «ad hoc» μέτρα για τον μετριασμό της υποβάθμισης του θαλάσσιου περιβάλλοντος στις «ειδικές περιοχές». Η διατύπωση αυτή έχει το πλεονέκτημα ότι συγκεντρώνει σε μία ενότητα όλα τα μέτρα και τις δράσεις που είναι διεσπαρμένες σε διάφορες νομικές διατάξεις και κανόνες και διευκολύνει έτσι την υλοποίησή τους.

5.6.1 Από την άλλη πλευρά, όμως, πρέπει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να περιορίζεται η σύνταξη των εν λόγω προγραμμάτων μόνο σε αυτά τα μέτρα, διότι αν, όπως αποδείχθηκε, δεν ήταν επαρκή για να αποφευχθεί η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, δύσκολα θα είναι επαρκή για να επιτευχθεί η καλή περιβαλλοντική κατάσταση της στοχοθετημένης θαλάσσιας περιφέρειας. Έτσι, ένα ζήτημα που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η περιοδική διάδοση στις παράκτιες χώρες ορθών πρακτικών σε θέματα οικολογίας (οικολογικές τουαλέτες, απορρυπαντικά χωρίς φωσφορικά άλατα, προστατευτικές ζώνες και περιορισμοί που εφαρμόζονται στις παράκτιες περιοχές κλπ.).

5.7 Η πρόταση οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσδιορίσουν ειδικές περιοχές στις οποίες δεν μπορούν να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι για τους εξής λόγους:

- δράση ή αδράνεια εκ μέρους άλλου κράτους (μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή μη),
- φυσικές αιτίες ή ανωτέρα βία,
- τροποποιήσεις ή μεταβολές των φυσικών χαρακτηριστικών των υδάτων λόγω «δράσεων που αναλαμβάνονται για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος».

5.7.1 Η ασάφεια της διατύπωσης αυτής ενδέχεται να επιτρέπει καταχρηστικές ερμηνείες: γι' αυτό, είναι σκόπιμο:

1. να προσδιοριστούν με πλήρη σαφήνεια και ακρίβεια αυτοί οι λόγοι μέσω της απαρίθμησης:
 - των δράσεων ή των παραλείψεων άλλου κράτους μέλους που μπορούν να επηρεάσουν τη διεργασία επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων,
 - των φαινομένων που θεωρούνται φυσικές αιτίες και των κριτηρίων προσδιορισμού της έννοιας της «ανωτέρας βίας»,

- των κριτηρίων προσδιορισμού της έννοιας του «δημόσιου συμφέροντος»
2. να θεσπιστούν διαδικασίες έγκρισης αυτών των εξαιρέσεων από την Επιτροπή, με τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών και του κοινού.
- 5.8 Όσον αφορά τις πτυχές του συντονισμού και της συνεργασίας, θα πρέπει να καλύπτουν όλες τις τρίτες χώρες που βρέχονται από τις θάλασσες και τους ωκεανούς μας και όχι μόνο εκείνες που μετέχουν σε διεθνείς συμφωνίες, ούτως ώστε να ενθαρρυνθούν να συνεργαστούν και να επιτύχουν και αυτές καλά περιβαλλοντικά αποτελέσματα.

5.9 Τέλος, η πρόταση οδηγίας διοχετεύει τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών και του κοινού προς τα υφιστάμενα κρατικά συστήματα. Τα συστήματα αυτά αμφισβητούνται σε πολλές χώρες, άλλοτε λόγω έλλειψης διαφάνειας, άλλοτε για την καθυστέρηση με την οποία απαντούν στις αιτήσεις, άλλοτε για την αόριστη θέωρηση των οργανώσεων ως «εμπλεκόμενων μερών» κλπ. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θα πρέπει να θεσπίσει μια ευέλικτη και αποτελεσματική διαδικασία για τη συλλογή των διαμαρτυριών ή των καταγγελιών των εμπλεκόμενων μερών και του κοινού, τη διαχείρισή τους και την εξασφάλιση των δικαιωμάτων ενημέρωσης, διαβούλευσης και συμμετοχής. Με αυτή την έννοια, θα πρέπει να απαλειφθεί το κριτήριο της «αναλογίας» από το σύστημα έγκρισης, όπως αναφέραμε και ανωτέρω.

Βρυξέλλες, 20 Απριλίου 2006

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα Η διαχείριση των βιομηχανικών μεταλλαγών στις διασυνοριακές περιφέρειες μετά τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(2006/C 185/05)

Στις 20 Ιουλίου 2005, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η μελλοντική προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα: *Η διαχείριση των βιομηχανικών μεταλλαγών στις διασυνοριακές περιφέρειες μετά τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης*

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών, στην οποία ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες για το θέμα, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 22 Μαρτίου 2006 με βάση εισηγητική έκθεση του κ Krzaklewski.

Κατά την 426η σύνοδο ολομελείας της, της 20ής και 21ης Απριλίου 2006 (συνεδρίαση της 21ης Απριλίου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 69 ψήφους υπέρ, 2 κατά, και 5 αποχές.

Μέρος 1 — Σύνοψη των συμπερασμάτων και συστάσεων της ΕΟΚΕ

Η αυστριακή κυβέρνηση ζήτησε επίσημα από την Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών (ΣΕΒΜ) να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα «Βιομηχανικές μεταλλαγές και διεύρυνση της ΕΕ: Μελέτη των συνεπειών τους στις διασυνοριακές περιφέρειες».

Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, κατά την προσεχή προεδρία, είναι σημαντικό να διασαφηνιστεί ο όρος «περιφέρεια» σε ένα διασυνοριακό και βιομηχανικό πλαίσιο. Πρέπει να ξεχτιστούν χωριστά οι περιφέρειες οι οποίες συνορεύουν με τρίτες χώρες και να ληφθεί υπόψη εάν μια δεδομένη γειτονική χώρα είναι υποψήφια προς ένταξη ή όχι.

Είναι σημαντικό να αποφασιστεί πως μπορεί να διακρίνει κανείς μεταξύ των συνεπειών των μεταλλαγών στις περιφέρειες αυτές κατά την δεκαετία του 90 και των συνεπειών που οφείλονται στη

διεύρυνση της ΕΕ, να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα των κοινοτικών μέσων που χρησιμοποιήθηκαν στις περιφέρειες αυτές πριν και μετά την διεύρυνση, και εξακριβωθεί η καθυστέρηση με την οποία εφαρμόστηκαν οι κοινοτικές πολιτικές στις εν λόγω περιφέρειες σε σύγκριση με άλλες περιφέρειες.

Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι σήμερα όπως και στο παρελθόν, η ικανότητα πρόσβασης των ενδιαφερομένων μερών στους διαθέσιμους πόρους των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό και πιθανόν αποφασιστικό παράγοντα για την άσκηση και την ανάπτυξη της βιομηχανικής πολιτικής στις διασυνοριακές περιφέρειες της διευρυμένης Ευρώπης. Είναι επιτακτικό να αυξηθεί το μερίδιο των διαρθρωτικών ταμείων που διατίθεται στις εν λόγω περιφέρειες. Η πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση των ευρωπαϊκών ομίλων διασυνοριακής συνεργασίας προσφέρει νέες ευκαιρίες στον τομέα αυτό. Η ΕΟΚΕ τονίζει με έμφαση την ανάγκη να συμπεριληφθούν στη σύνθεση των